

“VAI TRÒ CỦA TỔ CHỨC ĐOÀN THANH NIÊN CỘNG SẢN HỒ CHÍ MINH TRONG XÂY DỰNG VĂN HÓA HỌC ĐƯỜNG” THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ CẦN THƠ

Lâm Văn Tân¹, Trương Nguyễn Thanh Thảo², Đào Công Nhật³
Nguyễn Hồ Ái Vy⁴ và Trương Thanh Tùng⁵

¹ Văn phòng Đoàn Đại biểu Quốc hội và Hội đồng nhân dân TP Cần Thơ

² Trường Đại học Nam Cần Thơ

³ Thành đoàn Cần Thơ

⁴ Sở Giáo dục và Đào tạo TP Cần Thơ

⁵ Ủy ban Mặt trận tổ quốc Việt Nam TP Cần Thơ

Email: lamvantantdct@gmail.com

Thông tin chung:

Ngày nhận bài:

01.6.2024

Ngày nhận bài sửa:

03.7.2024

Ngày duyệt đăng:

08.7.2024

Từ khóa:

Đoàn TNCS Hồ Chí Minh, thành phố Cần Thơ, vai trò, văn hóa học đường

TÓM TẮT

Văn hóa học đường là môi trường quan trọng để rèn luyện nhân cách và giáo dục người học trở thành những con người phát triển toàn diện đức - trí - thể - mỹ, có lòng yêu nước, tinh thần tự hào, tự tôn dân tộc, có ý thức và trách nhiệm cao với đất nước, với gia đình và cộng đồng. Với tư cách là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên, có chức năng giáo dục và rèn luyện thanh niên, với sứ mệnh, vai trò nòng cốt chính trị của tổ chức Hội Sinh viên Việt Nam và Hội đồng Đội trong trường học, thời gian qua tổ chức Đoàn Thanh niên (ĐTN) đã có nhiều hoạt động, mô hình phối hợp với Nhà trường để góp phần xây dựng văn hóa học đường, hướng đến những giá trị tốt đẹp trong trường học.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng xác định: “Tăng cường giáo dục thế hệ trẻ về lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa, nâng cao lòng yêu nước, tự hào dân tộc, nuôi dưỡng ước mơ, hoài bão, khát vọng vươn lên; nêu cao tinh thần trách nhiệm đối với đất nước, với xã hội; xây dựng môi trường, điều kiện học tập, lao động, giải trí, rèn luyện để phát triển lành mạnh, toàn diện, hài hòa cả về trí tuệ, thể chất và giá trị thẩm mỹ. Tạo động lực cho thanh niên xung kích trong học tập, lao động, sáng tạo, khởi nghiệp,

lập nghiệp; làm chủ các kiến thức khoa học, công nghệ hiện đại, phát huy vai trò quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Chăm lo nuôi dưỡng, giáo dục, bảo vệ thiếu niên, nhi đồng; dành những điều kiện tốt nhất, sự chăm lo chu đáo nhất cho trẻ em - tương lai của đất nước” (Văn kiện Đại hội Đảng lần thứ XIII, 2021).

Bên cạnh đó, theo Phạm Minh Hạc (2010) thì: “Văn hóa học đường là hệ các chuẩn mực, giá trị giúp cán bộ quản lý nhà trường, thầy cô giáo, các vị phụ huynh và các em học sinh, sinh viên có các cách thức suy nghĩ, tình cảm,

hành động tốt đẹp”. Xây dựng văn hóa học đường là thực hiện một quá trình quản lý giáo dục nhằm mục đích xây dựng, phát triển trường học thành môi trường văn hóa-giáo dục lành mạnh, các thành viên trong trường có hành vi văn hóa chuẩn mực và ngày càng ổn định theo chiều hướng phát triển bền vững. Tuy vậy, trong thực tế nhiều trường học chưa quan tâm xây dựng văn hóa học đường, vì vậy những hành vi lệch chuẩn trong trường học có cơ hội phát sinh, nảy nở, trong đó có bạo lực học đường đang là vấn đề bức xúc của ngành giáo dục và của xã hội.

Những năm qua, công tác xây dựng văn hóa học đường trên địa bàn thành phố Cần Thơ có nhiều chuyển biến tích cực, góp phần quan trọng vào việc nâng cao chất lượng giáo dục. Tuy nhiên, vẫn còn tình trạng một bộ phận học sinh, sinh viên có những biểu hiện lệch chuẩn về đạo đức, lối sống văn hóa, hành vi ứng xử trên bình diện xã hội và môi trường học đường, nhất là trên không gian mạng xã hội. Trong bối cảnh hội nhập và cuộc cách mạng công nghệ số, việc xây dựng văn hóa học đường của học sinh, sinh viên các trường có nhiều thử thách như: Đạo đức xã hội suy kém, giao tiếp, ứng xử xã hội có nhiều sa sút, ngay cả những quan hệ trong trường học cũng có nhiều biến tướng, bạo lực học đường, văn hóa ứng xử trên không gian mạng là những vấn đề xã hội đang rất quan tâm. Thực tế đó vừa đặt ra tính bức xúc, sự cần thiết vì sao phải xây dựng văn hóa học đường đồng thời cũng nói lên rằng đây là vấn đề có nhiều khó khăn và thách thức (Thành đoàn Cần Thơ, 2023).

Chính vì vậy, việc phát huy vai trò của Đoàn thanh niên trong việc xây dựng văn hóa học đường là việc làm rất cấp bách và cần thiết trong giai đoạn hiện nay.

2. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Cơ sở lý luận

2.1.1. Một số vấn đề về văn hóa, văn hóa học đường

Khái niệm văn hóa theo UNESCO: Văn hóa là tổng thể sống động các hoạt động, sáng tạo trong quá khứ và hiện tại. Qua nhiều thế kỷ, hoạt động sáng tạo ấy hình thành nên một hệ thống giá trị, truyền thống và thị hiếu, những yếu tố này xác định đặc tính riêng của mỗi dân tộc (UNESCO, 1994).

Khái niệm văn hóa theo Chủ tịch Hồ Chí Minh: Vì lẽ sinh tồn cũng như mục đích của cuộc sống, loài người mới sáng tạo và phát minh ra ngôn ngữ, chữ viết, đạo đức, pháp luật, khoa học, tôn giáo, văn học, nghệ thuật, những công cụ sinh hoạt hằng ngày về mặc, ăn, ở và các phương thức sử dụng. Toàn bộ những sáng tạo và phát minh đó tức là văn hóa (Hồ Chí Minh, 1943).

Theo Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng phát biểu trong Hội nghị Văn hóa toàn quốc, cho rằng “Nói đến văn hoá là nói đến những gì là tinh hoa, tinh túy nhất, được chưng cất, kết tinh, hun đúc thành những giá trị tốt đẹp, cao thượng, đặc sắc nhất, rất nhân văn, nhân ái, nhân nghĩa, nhân tình, tiến bộ (một con người có văn hoá, một gia đình có văn hoá, một dân tộc có văn hoá; lối sống văn hoá, nếp sống văn hoá, cách ứng xử có văn hoá,...). Còn những gì xấu xa, việc làm ti tiện, đốn hèn, những hành động phi pháp, bỉ ổi... là vô văn hoá, phi văn hoá, phản văn hoá. Hạnh phúc của con người không phải chỉ ở chỗ nhiều tiền, lắm của, ăn ngon, mặc đẹp, mà còn ở sự phong phú về tâm hồn, được sống giữa tình thương và lòng nhân ái, lẽ phải và công bằng” (Trọng, 2021).

Theo Đào Duy Quát (2024) cho rằng: Văn hóa học đường là một phần của văn hóa quốc gia dân tộc, là lĩnh vực đặc biệt quan trọng tạo điều kiện, môi trường để hiện thực hóa “Học để làm người” của giáo dục. Với cách tiếp cận văn hóa được trình bày trên, gắn với tính đặc thù của một cơ sở giáo dục, đào tạo, chúng ta nhận thức văn hóa học đường là hệ thống các giá trị chuẩn mực được kiến tạo và không ngừng hoàn thiện qua các quá trình tương tác ứng xử giữa nhà quản lý giáo dục, cán bộ giảng viên, giáo viên, học sinh sinh viên và các cộng đồng với nhau trong hoạt động dạy và học, trong các hoạt động của các tổ chức chính trị - xã hội trong trường học và trong các hoạt động ngoại khóa nhằm giáo dục, bồi dưỡng, xây dựng thế hệ trẻ trong các nhà trường phát triển toàn diện: nhân cách, đạo đức, trí tuệ, năng lực sáng tạo, thể chất, tâm hồn, trách nhiệm xã hội, nghĩa vụ công dân, ý thức tuân thủ pháp luật, tinh thần yêu nước, tự hào dân tộc, lương tâm trách nhiệm của mỗi người với bản thân mình, với gia đình, cộng đồng, xã hội và đất nước.

Thực chất văn hóa học đường là hệ giá trị chuẩn mực văn hóa điều chỉnh nhận thức, thái độ, hành vi, tác phong, cử chỉ lời nói của người quản lý giáo dục, của thầy cô giáo, của học sinh, sinh viên trong giao tiếp với các thành viên trong nhà trường và với xã hội. Văn hóa học đường là môi trường văn hóa đặc biệt quan trọng để rèn luyện nhân cách và giáo dục thế hệ trẻ Việt Nam thành những con người phát triển toàn diện đức-trí-thể-mỹ, có lòng yêu nước, tinh thần tự hào tự tôn dân tộc, có ý thức và trách nhiệm với đất nước, cộng đồng, gia đình và bản thân.

Như vậy, bản chất của xây dựng văn hóa học đường là hoạt động. Hoạt động của người dạy (nhà trường, nhà giáo dục) và hoạt động

của người học (học sinh, sinh viên). Trong đó người dạy vừa tạo ra môi trường văn hóa vừa đưa những chỉ dẫn, định hướng văn hóa đến người học nhằm mục tiêu xây dựng văn hóa tổ chức, văn hóa ứng xử, văn hóa môi trường, văn hóa chất lượng... mà nhà trường đã lựa chọn xây dựng. Hoạt động này của người dạy diễn ra dưới nhiều hình thức khác nhau như sinh hoạt lớp, tư vấn cá nhân, lồng ghép qua môn học, đánh giá giáo dục... Thậm chí có thể thông qua hoạt động của Đoàn thể là Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên hoặc Hội Đồng Đội trong trường học. Người dạy qua hoạt động này cũng phải gương mẫu trong thực hiện các chỉ bảo văn hóa này như đối với người học. Điều đó không thể không có và cũng là nhằm tạo ra môi trường văn hóa chung của nhà trường.

2.1.2. Những kết quả, chuyển biến của xây dựng văn hóa học đường

Những chuyển biến tích cực trong công tác xây dựng văn hóa học đường thời gian qua đã được khẳng định rất rõ trong nhiều văn bản của Thủ tướng Chính phủ như: Quyết định số 1299/QĐ-TTg ngày 03/10/2018 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Đề án “Xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học giai đoạn 2018-2025”, Quyết định số 1895/QĐ-TTg ngày 11/11/2021 của Thủ tướng Chính phủ ban hành Chương trình “Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống và khơi dậy khát vọng cống hiến cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng giai đoạn 2021-2030”; Quyết định số 311/QĐ-TTg ngày 05/3/2022 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chương trình “Giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống, văn hóa cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng trên không gian mạng giai đoạn 2022 - 2030”; Quyết định số 54/QĐ-BGDĐT ngày 09/01/2023 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và

Đào tạo về việc ban hành Kế hoạch triển khai Chỉ thị số 08/CT-TTg ngày 01 tháng 6 năm 2022 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường triển khai công tác xây dựng văn hóa học đường,... Đây là những quyết định quan trọng nhằm thực hiện thành công Nghị quyết số 29-NQ/TW của Đảng về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng.

Sau Nghị quyết Trung ương 9, Khóa XI về xây dựng và phát triển văn hóa con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước, việc xây dựng văn hóa trong các trường học luôn được Đảng, xã hội quan tâm. Từ tháng 10 năm 2018 đến tháng 3 năm 2022, Chính phủ đã ra nhiều quyết định phê duyệt một số chương trình, đề án xây dựng văn hóa trong các trường học. Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống, kỹ năng sống khơi dậy khát vọng cống hiến, nâng cao sức khỏe học đường cho học sinh, sinh viên và xây dựng xã hội học tập. Ngành giáo dục đã tập trung chỉ đạo nhiều giải pháp nhằm đẩy mạnh việc giáo dục đạo đức lối sống, thẩm mỹ, ứng xử văn hóa và kỹ năng sống cho trẻ em, học sinh, sinh viên. Tính đến năm học 2023-2024, trên địa bàn thành phố Cần Thơ đã có 100% cơ sở giáo dục đã xây dựng kế hoạch và tiến hành xây dựng bộ quy tắc ứng xử, đã thực hiện việc lồng ghép giáo dục văn hóa học đường trong chương trình giáo dục chính khóa; đã đổi mới dạy và học môn đạo đức, giáo dục công dân, sinh hoạt Đoàn, sinh hoạt Đội. Trong dạy và học môn đạo đức, giáo dục công dân đã tăng cường liên hệ với thực tiễn, các tấm gương người tốt việc tốt và đề cao trách nhiệm nêu gương mọi nơi mọi lúc của các thầy giáo, cô giáo... Công tác xây dựng văn hóa học đường đã có nhiều chuyển biến tích cực.

Phần lớn thế hệ trẻ trong nhà trường hiện nay có kiến thức rộng, nhanh nhạy trong nắm bắt thông tin, có sức khỏe tốt, tinh thần cầu thị trong học tập, khả năng ứng dụng những kiến thức trong học tập vào thực tiễn được nâng cao thể hiện nổi bật trong chất lượng, hiệu quả các phong trào tình nguyện và nhất là trong phong trào lập nghiệp hiện nay; thái độ quý trọng thầy cô, đoàn kết giúp đỡ bạn học, sống có kỷ cương, không ngừng phấn đấu vươn lên trong học tập và cuộc sống.

Có thể nói, xây dựng và phát triển văn hoá học đường được coi là một trong những nhiệm vụ lớn, trọng tâm và quan trọng của toàn ngành Giáo dục, tại mỗi địa phương và ở từng cơ sở giáo dục, đào tạo. Ở đó, con người phải là trung tâm và phát triển con người phải được quán xuyên trong tất cả các hoạt động của nhà trường.

2.2. Thực trạng công tác xây dựng văn hóa học đường trên địa bàn thành phố Cần Thơ trong giai đoạn hiện nay

2.2.1. Mạng lưới trường học, học sinh trên địa bàn thành phố Cần Thơ

Theo báo cáo của Sở Giáo dục và Đào tạo thành phố Cần Thơ, năm học 2022-2023: (1) Giáo dục mầm non: có 172 trường với 50.042 trẻ; (2) Giáo dục phổ thông có: 277 trường, với 198.845 học sinh. (3) Tiểu học (TH): 167 trường có với 98.240 HS. (4) Trung học cơ sở (THCS): 68 trường công lập; 66.660 HS. (5) Trung học phổ thông (THPT) và trường phổ thông có nhiều cấp học (có cấp học THPT): 39 trường; 33.945 HS. (6) 01 Trung tâm Ngoại ngữ - Tin học và Bồi dưỡng nhà giáo; 09 Trung tâm Giáo dục nghề nghiệp - Giáo dục thường xuyên (GDNN-GDTEX) quận, huyện. (7) 110 trung tâm ngoại ngữ, tin học, trong đó, có 09 trung tâm ngoại ngữ- tin học,

99 trung tâm ngoại ngữ và 02 trung tâm tin học (04 trung tâm ngoại ngữ có 100% vốn đầu tư nước ngoài).

Theo báo cáo của Ban Thường vụ Thành đoàn Cần Thơ, trong năm học 2023-2024, về tổ chức Đoàn trường Đại học, Cao đẳng trực thuộc Thành đoàn có 10 tổ chức: 05 Đoàn trường Đại học (Đoàn trường Đại học Cần Thơ, Đoàn trường Đại học Y Dược Cần Thơ, Đoàn trường Đại học Tây Đô, Đoàn trường Đại học Kỹ thuật - Công nghệ Cần Thơ và Đoàn trường Đại học Nam Cần Thơ và 05 Đoàn trường Cao đẳng (Đoàn trường Cao đẳng Cần Thơ, Đoàn trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật Cần Thơ, Đoàn trường Cao đẳng Y tế Cần Thơ, Đoàn trường Cao đẳng Nghề Cần Thơ và Đoàn trường Cao đẳng Cơ điện & Nông nghiệp Nam Bộ) với hơn 110.000 sinh viên, học viên đang theo học. Ngoài ra, còn có các cơ sở đào tạo, trường học chưa có tổ chức Đoàn trực thuộc Thành đoàn Cần Thơ, như: Trường Đại học FPT Cần Thơ, Trường Đại học Kiến trúc TP HCM phân hiệu Cần Thơ, Cao đẳng Kinh tế đối ngoại TPHCM phân hiệu Cần Thơ, Trường Đại học Greenwich, Trường Cao đẳng Văn hóa Nghệ thuật Cần Thơ, Trường Cao đẳng Du lịch Cần Thơ, Cao đẳng Đại Việt Cần Thơ, Trường Cao đẳng Nghề Việt Mỹ, Trường Cao đẳng Nghề Tây Đô, Trường Cao đẳng FPT Polytechnic Cần Thơ,...

Như vậy, có thể nói, với vị trí địa chính trị, trung tâm vùng ĐBSCL, thành phố Cần Thơ hiện nay có đông đảo lực lượng học sinh, sinh viên đang học tập, sinh sống, nghiên cứu. Điều này đặt ra vấn đề rất lớn cho tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên, Đội TNTP Hồ Chí Minh phải có nhiều giải pháp tổ chức các hoạt động, phong trào xây dựng văn hóa học đường, để dẫn dắt, định

hướng những giá trị, lối sống tích cực ngay khi ngồi trên ghế nhà trường đối với lực lượng thiếu nhi, tri thức trẻ- là những chủ nhân tương lai của đất nước.

2.2.2. *Thực trạng các hoạt động của Đoàn Thanh niên trong việc xây dựng văn hóa học đường*

Tính đến tháng 6 năm 2023, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh thành phố Cần Thơ có 115.667 đoàn viên, với 22 đơn vị trực thuộc (gồm: 09 đơn vị quận, huyện; 05 trường Đại học, 05 trường Cao đẳng; 02 đơn vị Đoàn Khối và 01 đơn vị khối lực lượng vũ trang) và có 256 đoàn cơ sở, 251 chi đoàn cơ sở và 3.777 chi đoàn¹).

Công tác tổ chức các hoạt động góp phần xây dựng văn hóa học đường luôn được Đoàn TNCS Hồ Chí Minh thành phố Cần Thơ quan tâm thực hiện nghiêm túc trong thời gian qua. Đặc biệt là chương trình công tác hàng năm đều được ký kết giữa Thành đoàn Cần Thơ và Sở Giáo dục & Đào tạo thành phố Cần Thơ. Trong đó, xác định tầm quan trọng của việc xây dựng văn hóa học đường, trong thời gian qua, Đoàn thanh niên cùng với nhà trường thường xuyên tổ chức hoạt động giáo dục học sinh về việc xây dựng trường lớp xanh, sạch, đẹp và an toàn, nâng cao văn hóa ứng xử trong trường học. Phong trào thi đua Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực được phát động nhằm “thiết lập lại môi trường sư phạm với 6 đặc trưng là trật tự kỷ cương, trung thực, khách quan, công bằng, tình thương và khuyến khích sáng tạo, hiệu quả”. Hướng ứng phong trào xây dựng văn hóa học đường, nhà trường đã tổ chức nhiều hoạt động ngoại khóa, giáo dục kỹ năng sống, cuộc thi,

¹ Báo cáo từ Ban Tổ chức - Kiểm tra Thành đoàn Cần Thơ (Cập nhật đến 6 tháng đầu năm 2023)

diễn đàn có nội dung hay, hấp dẫn cho đoàn viên thanh niên. Đoàn các trường đã chủ động tổ chức các trò chơi dân gian vào hoạt động tập thể, vui chơi giải trí của học sinh; tổ chức hội thể thao cấp trường giúp học trò rèn luyện sức khỏe và giải trí sau những ngày học tập căng thẳng. Các môn được tổ chức như: Kéo co, nhảy bao bố, đua xe đạp chậm, cầu lông, bóng đá mini, đẩy gậy, vật tay, nhảy xa, thu hút được sự quan tâm đông đảo của học sinh toàn trường; Bên cạnh đó, để xây dựng văn hóa học đường, các trường đã triển khai giảng dạy bộ tài liệu giáo dục nếp sống thanh lịch - văn minh và thu được kết quả khả quan. Cùng với đó, các trường luôn chú trọng xây dựng môi trường văn hóa ứng xử, giao tiếp văn minh trên tinh thần tôn sư trọng đạo, giáo dục học sinh ngoan ngoãn, lễ phép.

Tổ chức Đoàn, Hội trong nhà trường đã tham mưu cấp ủy Đảng và Ban Giám hiệu tổ chức đa dạng hình thức giáo dục ứng xử văn hóa, thể hiện tinh thần yêu nước, tôn trọng giá trị lịch sử truyền thống văn hóa tốt đẹp cho học sinh, thông qua các hoạt động như: hát Quốc ca, Lễ chào cờ, hoạt động tuyên truyền măng non, hoạt động chia sẻ khó khăn, hoạt động đối thoại giữa học sinh với giáo viên nhà trường và các hoạt động tập thể khác, góp phần nâng cao chất lượng hoạt động và củng cố, xây dựng tổ chức đảng, đoàn thể trong nhà trường ngày càng nề nếp, hiệu quả. Trong thời gian qua, tổ chức được 391 diễn đàn “Xây dựng tình bạn đẹp - nói không với bạo lực học đường” với hơn 98.489 lượt tham gia; 660 buổi sinh hoạt chuyên đề “Em là mầm non của Đảng”; 424 hoạt động chống xâm hại, với hơn 110.280 thiếu nhi tham dự; 1.005 các Liên đội tổ chức và duy trì tốt lịch phát thanh liên đội và tuyên truyền măng non hàng tuần, với những gương người tốt, việc tốt, kể

chuyện Bác Hồ, phương pháp phòng tránh dịch bệnh và những câu chuyện hấp dẫn được các em yêu thích và nhắc nhở các lớp thực hiện nội quy trường lớp; phát triển và duy trì tốt hoạt động của 413 Câu lạc bộ, đội, nhóm văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao trong và ngoài nhà trường, với hơn 16.260 thiếu nhi tham gia thường xuyên.... gắn với việc thực hiện có hiệu quả Chỉ thị số 03-CT/TWĐTN-BTC ngày 21/7/2021 của Ban Bí thư Trung ương Đoàn “Về tăng cường công tác bồi dưỡng, giới thiệu đoàn viên ưu tú cho Đảng xem xét, kết nạp”; Nghị quyết số 21-NQ/TW, ngày 16/6/2022 “Về tăng cường củng cố, xây dựng tổ chức cơ sở đảng và nâng cao chất lượng đội ngũ đảng viên trong giai đoạn mới”;... Hội thi Tiếng hát học sinh, sinh viên hàng năm; Hội thao học sinh, sinh viên truyền thống; Hội thi Học sinh, sinh viên thanh lịch thành phố Cần Thơ; Tuyên dương Thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác cấp thành phố; Nhà giáo trẻ tiêu biểu cấp thành phố; Ngày hội “học sinh 3 tốt”; Ngày hội Sinh viên 5 tốt; Chương trình chào đón Tân sinh viên,... Đã thu hút hàng chục ngàn lượt học sinh, sinh viên tham gia qua các năm học.

Bên cạnh đó, Ban Thường vụ Thành đoàn Cần Thơ luôn kết hợp chặt chẽ với Sở Giáo dục & Đào tạo thành phố Cần Thơ để triển khai hiệu quả các nội dung có liên quan đến xây dựng văn hóa học đường như: Tăng cường triển khai thực hiện các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn về giáo dục chính trị và công tác HSHV của Ủy ban nhân dân thành phố và của Sở GD&ĐT, bao gồm: công tác giáo dục chính trị, giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống, kỹ năng sống, kỹ năng nghề nghiệp, việc làm cho học sinh; công tác bảo đảm môi trường giáo dục an toàn, lành mạnh, thân thiện, phòng chống bạo lực học đường;

công tác tuyên truyền giáo dục pháp luật, phòng, chống tội phạm, tệ nạn xã hội, bảo đảm an ninh trật tự, an toàn giao thông, phòng chống ma túy, an toàn vệ sinh lao động; công tác xã hội trường học, tư vấn tâm lý và triển khai thực hiện các chế độ chính sách cho HSHV được quy định tại các văn bản QPPL, đề án và các kế hoạch của Bộ GD&ĐT; chú trọng các văn bản ban hành trong năm 2022, như: Kế hoạch số 43/KH-UBND ngày 02 tháng 3 năm 2022 của Ủy ban nhân dân thành phố thực hiện Chương trình phòng ngừa và ứng phó với bạo lực trên cơ sở giới của thành phố Cần Thơ năm 2022; Kế hoạch số 41/KH-UBND ngày 02 tháng 3 năm 2022 của Ủy ban nhân dân thành phố phát triển thanh niên thành phố Cần Thơ giai đoạn 2021 - 2025; Kế hoạch số 72/KH-UBND ngày 30/3/2022 của Ủy ban nhân dân thành phố triển khai Chương trình “Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống và khơi dậy khát vọng cống hiến cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng giai đoạn 2021 - 2030” trên địa bàn thành phố Cần Thơ; Kế hoạch số 1071/KH-SGDĐT ngày 22/4/2022 của Sở GD&ĐT triển khai Chương trình “Tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống và khơi dậy khát vọng cống hiến cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng giai đoạn 2021 - 2030”; Chỉ đạo 100% trường học đa dạng hóa nội dung, phương pháp, hình thức tuyên truyền, giáo dục chính trị tư tưởng cho HSHV theo hướng tích hợp, lồng ghép thông qua các chuyên đề của môn học và hoạt động giáo dục. Đẩy mạnh công tác quản lý, giáo dục, định hướng, nắm bắt về tư tưởng chính trị của HSHV, đặc biệt trên môi trường mạng; các trường đã tổ chức buổi đối thoại giữa lãnh đạo nhà trường, giáo viên với HSHV; phối hợp Sở GD&ĐT đã tổ chức 46 lớp tập huấn kỹ năng phòng chống

tai nạn thương tích, có trên 3.000 cán bộ quản lý, giáo viên tham gia; Phối hợp với Thành Đoàn tổ chức 02 lớp tập huấn cho GV làm công tác Đoàn, Đội, có hơn 300 giáo viên tham được tập huấn,...

Có thể nói, thông qua các hoạt động do Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên, Đội TNTP Hồ Chí Minh tổ chức đa dạng, phong phú thu hút đông đảo học sinh, sinh viên tham gia, từ đó giá trị của “văn hóa học đường” thực sự môi trường quan trọng để rèn luyện nhân cách, giáo dục thế hệ trẻ phát triển toàn diện đức, trí, thể, mỹ, có lòng yêu nước, tinh thần tự hào, tự tôn dân tộc, có ý thức và trách nhiệm với đất nước, cộng đồng, gia đình và bản thân. Cùng với Nhà trường, góp phần nâng điều kiện bảo đảm chất lượng giáo dục, đào tạo.

2.2.3. Một số hạn chế, khó khăn

Một số hạn chế của tổ chức Đoàn Thanh niên trong quá trình tham gia góp phần xây dựng văn hóa học đường trên địa bàn thành phố Cần Thơ, như sau:

Một là, bên cạnh mặt tích cực nêu trên vẫn còn một bộ phận không nhỏ học sinh, sinh viên có biểu hiện lệch chuẩn trong cử chỉ, lời nói, hành vi ứng xử trong các mối quan hệ cơ bản của văn hóa học đường.

Hai là, tình trạng bạo lực học đường, tình trạng mua bán, sử dụng ma túy, thuốc lắc trong lớp trẻ vẫn còn diễn ra.

Ba là, ở một số địa phương, công tác xây dựng văn hóa học đường chưa được các cấp, các ngành quan tâm đúng mức, thường xuyên; việc thực hiện còn mang tính hình thức, chưa đi vào chiều sâu; sự phối hợp giữa nhà trường, gia đình, xã hội và các tổ chức đoàn thể trong trường học thiếu chặt chẽ.

Bốn là, tổ chức Đoàn, Hội, Đội còn mờ nhạt chưa có những giải pháp cụ thể, thu hút đông đảo đoàn viên, thiếu nhi, học sinh, sinh viên tham gia.

2.3. Giải pháp

Thứ nhất, tiếp tục quán triệt, nhận thức sâu sắc cho đoàn viên, thanh niên, học sinh, sinh viên về ý nghĩa, vai trò quan trọng của xây dựng văn hoá học đường và kiên trì tổ chức thực hiện, phấn đấu đạt các mục tiêu đề ra.

Thứ hai, tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên, Hội đồng Đội phải đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức giáo dục lý tưởng, đạo đức lối sống, giáo dục pháp luật trong nhà trường. Tăng cường và nâng cao chất lượng, hiệu quả các hoạt động giáo dục giá trị văn hóa, đạo đức, lối sống trong chương trình giáo dục, đào tạo. Phát động diễn đàn “xây dựng tình bạn đẹp, nói không với bạo lực học đường”, “trường học thân thiện, học sinh tích cực”, Chương trình “Vì trường đẹp cho em”, cuộc vận động “Mỗi ngày một tin tốt, mỗi tuần một câu chuyện đẹp”, phong trào “Sinh viên 5 tốt”, “Học sinh 3 rèn luyện”, “Học sinh 3 tốt”,...

Thứ ba, phát huy vai trò quan trọng của Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên, Hội đồng Đội trong nhà trường trong tạo dựng các giá trị văn hóa và thiết lập, củng cố, hoàn thiện các nguyên tắc ứng xử. Tập trung xây dựng và hướng dẫn thực hiện các chuẩn mực về văn hóa đạo đức, hành vi ứng xử trong nhà trường, ngoài nhà trường và trên không gian mạng

Thứ tư, tổ chức Đoàn Thanh niên, Hội Sinh viên, Hội đồng Đội cần huy động các nguồn lực đầu tư nhằm góp phần hoàn thiện, bảo đảm các thiết chế văn hóa trong nhà trường như thư viện, nhà văn hóa, sân vận động,...; tăng cường các điều kiện hạ

tầng, cơ sở vật chất, cập nhật các quy chuẩn xây dựng trường học bảo đảm sinh thái phù hợp với môi trường giáo dục. Có giải pháp huy động sự tham gia tích cực của gia đình, cộng đồng và xã hội; phát huy vai trò của học sinh, sinh viên trong xây dựng văn hoá học đường.

3. KẾT LUẬN

Tóm lại, Văn hóa học đường là bộ phận rất quan trọng của văn hóa quốc gia, quan điểm xây dựng nền văn hóa con người Việt Nam là sự nghiệp của toàn dân do Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, nhân dân là chủ thể sáng tạo, đội ngũ trí thức giữ vị trí quan trọng để góp phần xây dựng vào bảo vệ tổ quốc. Với tư cách là tổ chức chính trị - xã hội của thanh niên, có chức năng giáo dục và rèn luyện thanh niên, với sứ mệnh, vai trò nòng cốt chính trị của tổ chức Hội Sinh viên Việt Nam và Hội đồng Đội trong trường học, thời gian qua tổ chức Đoàn Thanh niên đã có nhiều hoạt động, mô hình phối hợp với Nhà trường để góp phần xây dựng văn hóa học đường, hướng đến những giá trị tốt đẹp trong trường học.

Tài liệu tham khảo

Ban Chấp hành Trung ương (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện Giáo dục và Đào tạo, đáp ứng nhu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*. Hà Nội.

Ban Chấp hành Thành đoàn Cần Thơ (2023), *Báo cáo Công tác Đoàn và phong trào thanh niên nhi trường học, năm học 2022-2023 (báo cáo số 28-BC/TĐTN-TCKT ngày 10/6/2023)*, tr 4.

Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo (2022), *Quyết định số 54/QĐ-BGDĐT ngày 09/01/2023 về việc ban hành Kế hoạch triển*

khai Chỉ thị số 08/CT-TTg ngày 01 tháng 6 năm 2022 của Thủ tướng Chính phủ về việc tăng cường triển khai công tác xây dựng văn hóa học đường;

Bùi Hồng Thái, (2016), ‘Một số giải pháp giáo dục văn hóa học đường cho học sinh trung học cơ sở đáp ứng đổi mới giáo dục hiện nay’. Tạp chí Giáo dục số đặc biệt tháng 11/2016, tr 33-34.

Đào Duy Quát, (2014), góp phần xây dựng và phát triển văn hóa con người Việt Nam, xem tại <https://dangcongsan.vn/tieu-diem/xay-dung-van-hoa-hoc-duong-gop-phan-xay-dung-va-phan-trien-van-hoa-con-nguoi-viet-nam-618141.html> (cập nhật ngày 10 tháng 4 năm 2024).

Hồ Chí Minh (2011), *Hồ Chí Minh toàn tập*, NXB Chính trị sự thật Quốc gia (Tr 458).

Nguyễn Hồng Thuận, (2022), ‘Xây dựng văn hóa học đường: một cách tiếp cận từ yếu tố kĩ thuật tích cực và cảm nhận hạnh phúc’, Tạp chí Giáo dục, số 22 (6), tr 26-30.

Phạm Hồng Quang, (2021), ‘Văn hóa học đường góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, phát triển nguồn nhân lực’, Tạp chí khoa học Đại học Hạ Long. Số 01 (2011), tr 14-19.

Phạm Minh Hạc, (2010), *Một số vấn đề giáo dục Việt Nam đầu thế kỷ XXI*. NXB Giáo dục. Việt Nam”

Sở Giáo dục và Đào tạo thành phố Cần Thơ, (2023), *Báo cáo công tác phòng, chống bạo lực học đường (Báo cáo số 3613/BC-SGDĐT, ngày 13/11/2023)*, tr 3.

Sở Giáo dục và Đào tạo thành phố Cần Thơ, (2022), *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ trọng tâm năm học 2021-2022, phương hướng, nhiệm vụ năm học 2022-2023 (Báo cáo số 2488/BC-SGDĐT, ngày 23/8/2022)*, tr 3.

Thủ tướng Chính phủ, (2018), *Phê duyệt Đề án “Xây dựng văn hóa ứng xử trong trường học giai đoạn 2018 – 2025” (Quyết định số 1299/QĐ-TTg ngày 03/10/ 2018)*, tr 8.

Trần Lương, (2020), ‘Mối tương quan giữa nhận thức, thái độ và hành vi văn hóa học đường của sinh viên trường Đại học Cần Thơ’, Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt kì 1 tháng 5/2020, tr 29-33.

Viện Nghiên cứu Thanh niên, (2021), *Báo cáo Thường niên về tình hình thanh niên Việt Nam năm 2022*, Hà Nội.

“THE ROLE OF THE HO CHI MINH COMMUNIST YOUTH UNION IN BUILDING CULTURAL ROADS” REALITIES AND SOLUTIONS IN CAN THO CITY

ABSTRACT

School culture is an important environment for cultivating personality and educating learners to become fully developed people of virtue - mind - body - beauty, with patriotism, a spirit of pride and national self-respect. , have high awareness and responsibility to the country, family and community. As a socio-political organization of youth, with the function of educating and training youth, with the mission and core political role of the Vietnamese Student Association and the School Team Council. In recent years, the Youth Union organization has had many activities and models to coordinate with the school to contribute to building school culture, aiming at good values in schools.

Keywords: *Can Tho city, Ho Chi Minh communist youth union, role, school culture.*